

Asia: VN/10364/2022

Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus; työryhmän mietintö

1. Sosiaaliturvaetuuksien ulosmittaus

Pidätkö ehdotusta kannatettavana?

Asianajajaliitto pitää kannatettavana ehdotusta, jonka mukaan sosiaaliturvaetulain vaikutusta ulosmitattavuuteen vähennetään edellä todetusti.

Millaisia vaikutuksia ehdotuksen toteuttamisella nähdäksenne olisi?

Ehdotuksen toteuttamisella on tasapuolista kohtelua edistävää vaikutusta, mutta sillä voi olla negatiivinenkin vaikutus niissä tilanteissa, joissa velallisen velat ovat niin suuret, että velallisella ei ole realistisia mahdollisuuksia päästä niistä eroon.

Millaisia kustannuksia ehdotuksen toteuttamisesta aiheutuisi (mm. tietojärjestelmäkustannukset)?

Asianajajaliitto ei osaa tässä vaiheessa arvioida millaisia kustannuksia ehdotuksen toteuttamisesta tarkemmin aiheutuisi. Tähän palattaneen jatkovalmistelun yhteydessä.

Mahdolliset muut kommentit ehdotuksesta?

Muuna kommenttina ehdotuksesta Asianajajaliitto toteaa, että ehdotettua ulosmittausuudistusta tulisi huomioida myös velkajärjestelylainsäädännön puolella ja yhteensovittaa siihen.

2. Tulojen ulosmittausjärjestelmä

Pidätkö ehdotusta kannatettavana?

Mietinnössä ehdotetaan, että ulosmittauksen laskentasäännöt uudistettaisiin kokonaisuutena mietinnössä hahmotellulla tavalla.

Asianajajaliitto kannattaa uudistusta varauksin, koska ulosottomenettelyn tarkoituksena lähtökohtaisesti tulisi olla velkojen tehokas perintä, ilman muita tavoitteita. Siten Asianajajaliiton näkemysten mukaan tulisi suhtautua varovaisesti uudistukseen, jonka johdosta eri tulotasoilla alettaisiin soveltamaan eri ulosotto prosentteja. Asianajajaliitto katsoo, että suojaosuuden ylittäviltä osin tulisi ulosmitata samoilla prosenteilla kaikkien velallisten osalta myös niin velallisten kuin velkojienkin yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Asianajajaliitto katsoo, että uudistus saattaisi asettaa erityisesti velkojat keskenään erilaiseen asemaan riippuen siitä, minkälaiset tulot ulosmittauksen kohteena olevalla velallisella kussakin tapauksessa olisi.

Millaisia vaikutuksia uudistuksen toteuttamisella nähdäksenne olisi?

Uudistuksen vaikutukset tulisi arvioida tarkemmin jatkoselvittelyn yhteydessä. Asiassa on tärkeitä tasoarvo-, oikeusturva- ja kannustavuusnäkökohtia, joiden yhteensovittaminen tehokkaaseen ulosottomenettelyyn on tärkeää.

Millaisia kustannuksia uudistuksen toteuttamisesta aiheutuisi (mm. tietojärjestelmäkustannukset)?

Asianajajaliitto ei osaa arvioida millaisin kustannuksin uudistus olisi toteuttavissa. Kustannuksia onkin selvitettävä ja arvioitava jatkokäsittelyvaiheessa.

Muut mahdolliset kommentit ehdotetuista laskentasäännöistä ja ulosmittausjärjestelmän uudistamisesta?

Asianajajaliitto toteaa, että käytännössä tulisi olemaan vaikeata arvioida tulot ja perintäprosentit oikein. Esimerkiksi yksinyrittäjien tulot vaihtelevat työtilanteen ja sesongin mukaan paljonkin ja yritystoiminnan kulut on pystyttävä jaksottamaan oikein.

Asianajajaliitto toteaa olevan vaikeasti arvioitavissa, tulisiko käyttää suurempaa tai pienempää suojaosuutta ja vastaavasti ulosmitata ylimenevistä tuloista ankarammin tai lievemmin. Lähtökohtana tulee tässäkin olla Asianajajaliiton näkemysten mukaan, että kohtuullisen, keskimääräisen toimeentulotasotarpeen ylittäviltä osin tulisi tasapuolisesti ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen ulosmitata muu ulosmitattava omaisuus.

Kumpaa vaihtoehtoa pidätte lähtökohtaisesti parempana? Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

-

Voimassa olevan ulosottoaaren mukaan velallisen suojaosuus on suurempi, jos hänellä on elatuksen varassa puoliso, oma lapsi tai puolison lapsi. Työryhmän näkemysten mukaan olisi perusteltua harkita, tulisiko velallisen elatuksen varassa olevina jatkossa ottaa huomioon ainoastaan lapset eli poistaa mahdollisuus puolison huomioon ottamiseen. Miten arvioitte ehdotusta?

Asianajajaliitto katsoo, että velallisen suojaosuutta määriteltäessä voidaan harkita elatuksen varassa olevan puolison poisjättämistä. Puolisolla on lähtökohtaisesti oikeus sosiaaliturvaan omaltakin osaltaan ja puolison ansaitsemismahdollisuudet ja tulot voivat vaihdella. Käytännössä on usein hankalaa oikealla tavalla arvioida puolisojen välistä tulojenjakoa sekä tehtäviä vähennyksiä, huomioiden muun muassa, että myös puolisoilla on elatusvelvollisuus.

Sen seikan arvioiminen tulisiko elatuksen varassa olevien lasten kulut huomioida suojaosuuden korottavana määränä tai vähennyksenä ulosmitattavasta määrästä ulosmittauslaskelman loppuksi, vaatii vielä jatkoselvityksiä. Laskentatapa ei saisi kuitenkaan johtaa siihen, että suuri osa velallisista käytännössä vapautuisi kokonaan maksamasta perinnässä olevia velkojaan, jolloin he samalla käytännössä menettäisivät luottokelpoisuutensa kokonaan.

Työryhmä on esittänyt kaksi vaihtoehtoista tapaa elatuksen varassa olevien huomioon ottamiseksi. Kumpaa vaihtoehtoa pidätte parempana? (Vaihtoehtoja arvioitu mietinnössä s. 57–59). Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

-

Kumpaa vaihtoehtoa pidätte parempana? Voitte perustella vastauksenne valitsemanne vaihtoehdon alla olevaan tekstikenttään:

-

3. Muut mietintöä koskevat huomiot

Kirjoittakaa muut mahdolliset huomionne alla olevaan kenttään

Asianajajaliitto arvioi, että nykyinen järjestelmä automaattisesti määräytyvillä vapaakuukausilla on kohtuullinen ja tehokkaampi kuin siirtyminen järjestelmään, jossa vapaakuukaudet myönnettäisiin tapauskohtaisesti velallisen pyynnöstä.

Veikkonen Jonni

Suomen Asianajajaliitto - Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu perhe- ja perintöoikeuden asiantuntijatyöryhmässä ja sen on laatinut asianajaja Olof Rehn.